

Om dette mit Lovforslag skal jeg bemærke følgende:

Til §§. 1 og 2.

En hvilkensomhelst Lov om en Fæstegaards Overdragelse til Fæsteren uden Jordrottens Samtykke er en Anvendelse af Grundlovens § 82. Grundlaget for en saadan Lov er altsaa den Pligt til Afstaaelse, som i Kraft af den nævnte Grundlovsbestemmelse kan paalægges Jorddroten, naar Almeenvellet kræver det. Gjenstanden for Loven er sølgelig Afstaaelsen; Overdragelsen til Selveiendom for Fæsteren er kun det Diemed, hvis Betydning for Almeenvellet begrunder Afstaaelsespligtens Anvendelse. Efter denne Tankegang er Loven benævnt og dens to første og vigtigste Paragrapher affattede.

Forsaavidt der noget Sted af Fæsterne eller paa Fæsternes Vegne maatte blive fremfat Paastand om, at de ere de egenlige Eiere af deres Fæstegaarde, og at Grundlovens § 82 saaledes ikke behøver at anvendes overfor den, der har Godshærligheden over disse Gaarde, da præjudiceres en saadan Paastand selvsølgelig ikke ved den her foreslaaede Lov: kunne de faae deres Paastand godkjendt for Domstolene, da behøves der ganske vist ingen Afstaaelse og ingen fuld Erstatning; men da paalægges denne Lov dem heller ikke en saadan, thi da falde de heelt udenfor denne Lov. Kunne de derimod ikke faae Domstolenes Medhold i deres Paastand, da ere de ikke Eiere af Gaardene og kunne kun blive det ved en Overdragelse, som de enten maage betale med en Kjøbesum, ifald Overdragelsen er frivillig, eller vederlægge med fuld Erstatning, hvis en Lov i Genhold til Grundlovens § 82 skal fremtvinge den.

Loven skal efter § 1 finde Anvendelse paa Gaarde, der 1) ere Fæstetvang undergivne, og 2) ikke ere Selveier eller Livfæstegaarde, og 3) hvorover Jorddroten ikke, inden denne Lov fordres anvendt paa dem, har erhvervet Ret til at udtage dem til fri Raadighed som over Hovedgaardsjord. — Heri ligger da for det Første, at, naar en Eier af Hovedgaardsjord har paa denne oprettet en Gaard, som han derefter — af egen fri Villie, ikke ifølge Fæstelovgivningens Bud, der ingen Anvendelse fandt paa disse Gaarde — har givet i Livs-

fæste, da kan Fæsteren selvsølgelig ikke fordre sig den overdragen til Eiendom; thi den er vel en Fæstegaard, men ikke Fæstetvang undergivet. — Fremdeles ligger dert, at, naar en Gaard er bleven afftaet til Selveiendom, og da igjen er bleven solgt til Jorddroten, og han da paany har bortfæstet den, kan Fæsteren selvsølgelig ikke fordre den paany afftaet; thi den er vel Fæstetvang undergivet (nemlig i 20 Aar efter Afstaaelsen til Selveiendom), men den er en Selveiergaard. — Endvidere ligger dert, at, naar en Gaard er lovmæssig udseet af Jorddroten til Udtagelse, da kan dens Fæster selvsølgelig ikke fordre sig den overdragen til Selveiendom; thi den er vel endnu Fæstetvang undergivet, og den er vel ingen Selveiergaard, men der habes over den en velerhvervet privat Ret, som vilde kræntes ved Gaardens Afstaaelse — medmindre der ogsaa for denne Ret gaves fuld Erstatning, hvilket uden Tvivl vilde blive mere, end Fæsteren paa nogen Maade kunde bære, og altsaa vilde føre til et Resultat, som Almeenvellet aldrig kunde kræve.

En Lov som den foreslaaede behøver ingenlunde at ophæve Loven af 19de Februar 1861, § 2. Efter mit Forslag skal den det ikke, ligesaa lidt som den vilde det efter det Forslag, istedetfor hvilket jeg foreslaaer mit indsat. Begge Love — den fremmende og den tvingende, Loven af 1861 og den her foreslaaede Lov — skulle virke jevnfides, og den Lov, der tilskynder til frivillige Afhændelser, vil ikke blive overflødig for Fæsteren; thi de Vilkaar, som en tvingende Lov byder ham, kunne ikke blive særdeles billige.

Hvad Tidsfristen for Lovens Anvendelighed angaaer, da har jeg sat den meget tidlig og undladt at foreslaae nogen somhelst Overgangsbestemmelser. En tvingende Lov vil nemlig fremfalde nogen Seberagtighed i Samfundet; men denne vil ikke være stærk, da Lovens Indtræden i Livet ganske sikkert vil nedslaae de urigtige Forestillinger — saavel fra Jordrottens som fra Fæsternes Side — der have dannet sig om den; og den vil ikke være langvarig, medmindre man selv forlænger den ved usønodne Frister og unyttige Overgangsbestemmelser.